

מראי מקומות - יבמות

קט.

שתגדיל. וע' בתוס' לעיל (יח. ד"ה מיאנה) דביאר דתמתין היינו דתמתין הקטנה מלבעול עד שתגדיל, אבל בקטנותה אסור לבעול, אע"ג דסבר אין זיקה, דמכוער הדבר, כיון דבהאי ביאה לא מיפטר גדולה, ועכשיו עדיין הגדולה זקוקה לו.

ה. בהבאת שלום דכתיב בקש שלום

ורדפהו ואמר ר' אבהו וכו'

הק' המהרש"א, למה צריך להביא הא דר' אבהו כאן, הרי תסגי במה דכתיב בקש שלום ורדפהו, וכמו בחליצה והפרת נדרים דלא מצינו שיש שכר בהם. ועוד, אי משום שכר גרידא יש לידבק בשלום, אז טפי יש לידבק בגמ"ח גרידא, ומ"ש שלום דאמר'. וביאר דהצד השווה של ג' הדברים הוא דפעמים יש לצדד בהם גם להיפוך, דהיינו ביבום היכא דמייבם ודאי לשם מצוה, ובהפרת נדרים היכא דנודר לשם מצוה, וגם בשלום, דאסור לעשות שלום עם אויבי ד', וא"כ אע"פ דפעמים יש לצדד להיפוך, על הרוב יש להדבק בג' אלו. ומה דכתיב בקש שלום ורדפהו, מלבד הג"ש הייתי אומר דהכל קאי על השונאים, דהיינו דבקש שלום משונאיך, ואם לא ירצו בו, אז ורדפהו, דהיינו רדוף אותם, דהבא להרגך השכם והרגו (ולא ביאר מהו ההמשך, דעכשיו דהצד השווה שבהם הוא דפעמים צריך לצדד להיפוך, עכשיו הי' שייך ללמוד הקרא באו"א, ולזה צריך ג"ש, וצ"ע). והערוך לנו ביאר באו"א הא דנקט הני ג' דוקא, דלכא' ע"י יבום מביאין יותר אהבה ושלום, ועכ"ז יותר טוב לעשות חליצה, וא"כ ה"א דמזה משמע דהבאת שלום אינה מצוה כ"כ, לזה קמ"ל דידבק בהבאת שלום. והפרת נדרים דנקט, היינו משום דה"א דגם כשבא על אשתו יש הקפדה שיעשה כן דוקא לשם מצוה, וא"כ ה"א דליכא מצוה בהפרת נדרים, דהא מה שהתורה אמרה דבעל מיפר נדרי אשתו הוא כדי שלא תתגנה עליו, וה"א אדרבה, טוב שתתגנה עליו דע"ז נתכוון למצוה טפי, קמ"ל דאפ"ה ידבוק בהפרת נדרים.

א. קטנה שהשיאה אביה ונתגרשה

פרש"י, וקיבל אביה גיטה. כבר העירו האחרונים (רעק"א בגלה"ש, ועוד) אהא דכאן כ' רש"י דגם לאחר שנשאת, הרי אביה יכול לקבל גיטה, משא"כ ברש"י בקידושין (מג: ד"ה היא ואביה) כ' "אבל מן הנישואין היא ולא אביה, דמשנשאת אין לאביה רשות בה". וציין הב"ח לשו"ת מהר"ם פאדווי (סי' ט"ו), והובאו דבריו כאן בערוך לנו, דכ' דמש"כ רש"י שם דמן הנישואין היא ולא אביה, כוונת רש"י לומר כן דוקא בנערה, אבל בקטנה גם לאחר נישואין האב יכול לקבל גיטה. והערל"נ עצמו דחק לומר דרש"י ס"ל דלאחר שנשאת היא מקבלת הגט לדעת אביה, וא"כ אולי זהו כוונתו כאן דנתגרשה ע"י אביה, דהיינו לדעת אביה.

ב. וכן המגרש את היתומה והחזירה

הק' הבית שמואל (קע"ג, כ"א), מה הי' הציור, הרי יש פוסקים דס"ל דאם הקטנה מקבלת קדושין ע"י עצמה דזה אינו כלום, וא"כ ודאי תהי' אסורה לאח משום גרושת אחיו. ואי אמרי' דאמה ואחי' קבלו קדושין בשבילה, איך יכולין לומר כן, דאמה ואחיה קיבלו קידושין בשבילה לאחר שנתגרשה מנישואין [ולכא' הי' משמע לו דאף לאחר נישואין איירין]. הרי כמו דהאב אינו יכול לקבל קידושין בשביל בתו קטנה לאחר שנשאה מחמת קידושין שקיבל בשבילה, ג"כ מסתבר לומר דאמה ואחי' אינן יכולין לקבל קידושין בשבילה לאחר נישואין, דכעין דאורייתא תקון. וכ' דאולי כאן כ"ע מודו דהקטנה יכולה לקבל בשביל עצמה, א"נ דכמו דלאחר שהשיאה אביה ונתגרשה קי"ל דאמה ואחי' יכולין לקבל קידושין בשבילה (ולא אמרי' דכעין דאורייתא תקון, וכמו דאין האב יכול לקבל קידושין, כן האם והאחים, אולם זהו גופא ק', למה בכה"ג יכולים הם לקבל קידושיה, וצ"ע), י"ל דה"ה אם הם קבלו ונתגרשה, יהיו יכולים שוב לקבל בשבילה ג"כ לאחר גירושיה.

ג. תמתין עד שתגדיל ותצא הלזו משום אחות אשה

רש"י ביאר דתמתין היינו דתמתין הקטנה אצלו עד